

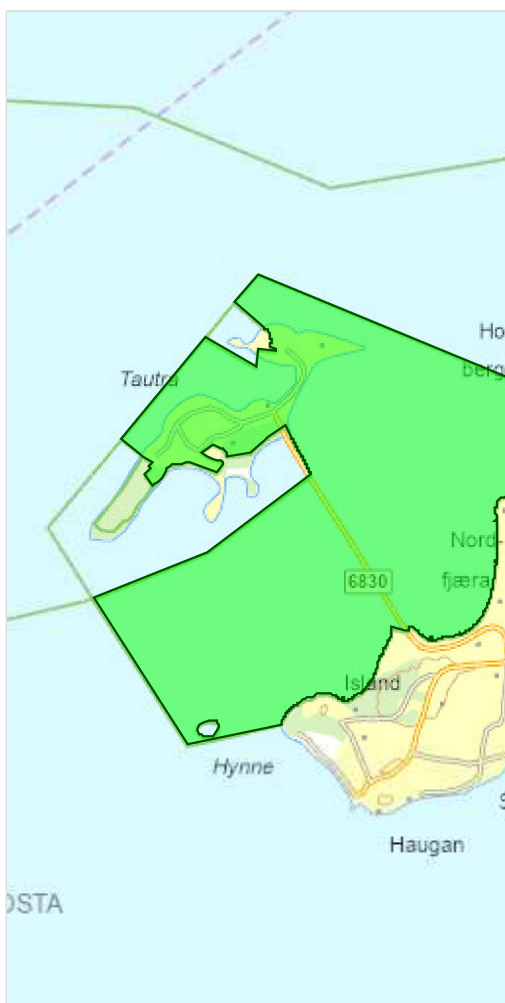
FORVALTNINGSPLAN

Svaet

Verneområde	VV00003624
Utskriftsdato	23.08.2024
Planstatus	Godkjent FVP

INNLEDNING

SVAET (VV00003624)

Godkjent av	
Oppstartsdato	23.02.2016
Planlagt revisjon	01.03.2034
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	12.08.2024
Høringsdato	01.12.2022

ephorthe
saksnummer

Forvaltningsmyndighet
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Forvaltningsmyndighetstype
Fylkesmann

Oppsyn

Fylker
Trøndelag

Kommuner
Frosta

Verneform
dyrelivsfredning

Verneplan
Verneplan for sjøfugl

Vernet dato
19.12.2003

OM FORVALTNINGSPLANEN

Denne forvaltningsplanen gjelder bare for Svaet dyrefredningsområde, synonymt med C-område, det vil si sjøområdet Svaet og det meste av Tautra (med bebyggelse, infrastruktur, dyrkamark m.m.) som ikke er vernet som naturreservat eller fuglefredningsområde.

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak. Forvaltningsplanen er en presisering og en utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv. Verneforskriften med tilhørende vernekart gir rammen for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for utarbeidelse av forvaltningsplan. Utkast til forvaltningsplan skal sendes på høring til grunneiere og berørte interesser. Forvaltningsplan for store verneområder og Ramsar-områder godkjennes av Miljødirektoratet.

For Svaet (og Tautra) har prosessen med utarbeidelse av forvaltningsplanen tatt lang tid (se mer om prosessen i "Tilleggsopplysninger", under). Men selve prosessen har verdi siden mye om den kompliserte forvaltningen av Tautra med Svaet og forskriften, har blitt belyst underveis.

En oppsummering av alle høringsuttalelser ble sendt med forvaltningsplanen da denne ble oversendt til Miljødirektoratet for endelig godkjenning. Endringene som ble gjort i forvaltningsplanen ble redegjort for i brev som fulgte forvaltningsplanen. Det fremgikk hvordan forvaltningsmyndigheten hadde vurdert innspill som har kommet inn i høringsprosessen.

Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å gjennomføre revisjon av forvaltningsplanen. Planperioden vil være på 10 år men ved behov kan planene revideres før planperioden utløper.

FORVALTNINGSMYNDIGHETENS OPPGAVE

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å forvalte verneområdet i tråd med verneformålet og å treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Se Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kapittel 1 **Rundskriv**. Forvaltningsansvaret innebærer utøving av myndighet etter verneforskriften. I hovedsak innebærer dette myndighet til å gi dispensasjon fra vernebestemmelsene og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for å gi informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, gjennomføre skjøtsel og sørge for registrering av naturverdier.

Forvaltningsmyndighetens handlingsrom følger av naturmangfoldloven og verneforskriften for det aktuelle verneområdet gjennom forbudsbestemmelser, unntaksbestemmelser og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. De sentrale forvaltningsorganer har overordnet ansvar for verneområdeforvaltningen, blant annet gjennom klagebehandling og fastsettelse av rammene for forvaltningen. Sentrale forvaltningsorganer er Klima- og miljøverndepartementet og Miljødirektoratet.

Siden Svæet inngår i et Ramsarområde, er forvaltningsmyndigheten forpliktet til å rapportere til Miljødirektoratet dersom den økologiske tilstanden står i fare for å bli dårligere.

Statens naturoppsyn (SNO) er forvaltningsmyndighetens feltapparat. SNO har en todelt tilsynsmyndighet som retter seg både mot tilsyn med naturtilstanden og menneskets atferd i naturen. Veiledning og informasjon er også en viktig del av oppgavene. Samtidig utfører SNO registrering, overvåking, tiltak og skjøtsel på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten. SNO fører kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes.

TILLEGGSPPLYSNINGER

Oppstartsmelding med prosjektplan for utarbeidelse av forvaltningsplan for alle vernekategoriene på Tautra ble sendt til fastboende og hytteeiere på Tautra og til lokale etater/organisasjoner den 23. februar 2016. Det ble samtidig invitert til å komme med innspill og til å delta på oppstartsmøte den 12. april 2016. Oppstarten og møtet ble dessuten annonsert i lokalaviser, og oppstartsmeldingen ble lagt ut på Statsforvalterens (tidligere Fylkesmannen) nettside. På oppstartsmøtet ble aktuelle temaer gjennomgått og innkomne innspill kommentert. Det ble gitt tilbud til alle som skrev seg på en adresseliste om å få tilsendt et førsteutkast av forvaltningsplanen. De kunne så gi innspill underveis i prosessen, på samme måte som det som er vanlig i en referansegruppe. Den 11. april 2017 ble det sendt et førsteutkast av forvaltningsplanen til de interesserte, og til denne kom det en rekke innspill. Den 21. august ble det sendt ut et brev med oppsummeringer av alle innspill så langt, og 16. oktober ble det igjen gjennomført et åpent møte om forvaltningsplanen. Et omarbeidet utkast ble oversendt til Miljødirektoratet den 17. januar 2018. Etter møte den 27. juni 2018 mellom Statsforvalteren og Miljødirektoratet, der Statsforvalteren fikk veiledning og en rekke råd, ble enda et utkast oversendt til Miljødirektoratet 31. oktober 2018. Statsforvalteren fikk utkastet med kommentarer i retur den 11.12.2019. Etter anbefaling fra Miljødirektoratet ble det besluttet å bruke nettløsningen for utarbeidelse av forvaltningsplan for delområdene separat. Utkastet til "Forvaltningsplan på nett" (FPNV) ble gjennomgått av Miljødirektoratet og godkjent dato 9.juli 2021 med vilkår om å rette tekst opp iht. deres merknader og føringer.

OMRÅDEFAKTA

Landareal (daa)	1256
Sjøareal (daa)	12384
IUCN-status	
Ramsar-status	Ja
Emerald-status	Ja

INTERNASJONALE FORPLIKTELSER

Naturen kjenner ingen grenser. Derfor er det utviklet internasjonale avtaler som tar sikte på å beskytte miljøet ut fra et større perspektiv enn det nasjonale.

De internasjonale avtalene har ulik karakter. Noen dekker særlige regionale utfordringer mens andre dekker globalt, noen fokuserer særlig på en spesifikk problemstilling, mens andre har en bredere tilnærming. Mange av miljøavtalene er underlagt FN, fordi et grenseløst samarbeid er nødvendig for å løse problemer som arter seg likedan i mange land.

Norge har undertegnet en rekke internasjonale miljøavtaler. Mange av våre verneområder er svært viktige bidrag til at slike avtaler kan følges opp og gjennomføres i praksis. På Miljødirektoratets **nettsider** finnes blant annet en oversikt over internasjonale avtaler som dekker blant annet naturmangfold. Sentrale avtaler for norske verneområder er FNs konvensjon om biologisk mangfold, Ramsarkonvensjonen om våtmarker og Bernkonvensjonen om ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder. Tautra er utpekt som Ramsar-område under Ramsarkonvensjonen og inngår i verneområdenettverket Emerald Network under Bernkonvensjonen.

IUCN

Norge er medlem i Den internasjonale naturvernunion, IUCN. Den har som mål å bevare natur og biologisk mangfold. IUCN forvalter et system for klassifisering av verdens verneområder, IUCN kategorier. Disse kategoriene benyttes i stor grad for å sammenlikne arbeidet med verneområder mellom ulike land, både regionalt og globalt. Status for norske verneområder rapporteres jevnlig fra Miljødirektoratet.

RAMSAR

Verneområdet Tautra med Svaet fikk i 1985 Ramsar-status som et internasjonalt viktig våtmarksområde. Våtmarkskonvensjonen, også kalt Ramsarkonvensjonen (The Convention on Wetlands of International Importance), er en global avtale som ble utarbeidet i byen Ramsar i Iran 2. februar 1971. Norge var i 1974 et av de første landene som ratifiserte konvensjonen, som i dag har 169 medlemmer.

Ramsarkonvensjonen er spesielt rettet mot bevaring og bærekraftig bruk av verdens våtmarker. Konvensjonen skal spre kunnskap om våtmarkenes økologiske rolle og deres betydning for forskning og rekreasjon. Konvensjonen har særlig fokusert på våtmarkas betydning som fuglehabitat, og da særlig for trekkende vannfugl: som rasteplass under vår- og høsttrekket, som hekkeområde, som myteområde på ettersommeren, eller som overvintringsområde. Etter hvert har målsettingen blitt utvidet til å sikre våtmarker som leveområde for flora og fauna, og å bevare deres bidrag som livsgrunnlag for mange mennesker.

Kriteriet som Tautra med Svaet oppfylte og som lå til grunn for godkjenningen i 1985, var Ramsar-kriteriet 3 b: «Et våtmarkssystem er regnet som internasjonalt viktig dersom det innehar populasjoner av dyr (fugler) som bidrar til å opprettholde regionens biologiske mangfold.» Tautra var regnet som en av de viktigste hekkelokalitetene for sjøfugl i Midt-Norge, blant annet for de rødlistede artene ærfugl, hettemåke, fiskemåke og teist. Svaet var og er fortsatt viktig som myteområde og viktig for fuglearter under næringssøk hele året. Norge har forpliktet seg til å sikre den økologiske funksjonen til våre 63 Ramsarområder (pr 2024) gjennom bærekraftig forvaltning som bygger på beste tilgjengelige kunnskap om områdenes verdier og tålegrenser. Forvaltningsplaner skal utarbeides for samtlige områder, og kontroll og overvåking skal gjennomføres inne i områdene og i tilgrensende influensarealer og buffersoner. Hvert tredje år rapporterer medlemslandene til Ramsarkonvensjonen om status for Ramsarområdene. Videre er det krav om løpende rapportering ved eventuell risiko for endringer i økologisk karakter, tilstand eller status i Ramsarområdene.

Ramsar-status for Tautra med Svaet bidrar til internasjonal oppmerksomhet for området. Det øker ansvaret forvaltningsmyndigheten har med hensyn på å sørge for tilstrekkelig oppsyn, håndhevelse av verneforskriften og gjennomføring av skjøtsel og tiltak for å ivareta verneverdiene.

BERNKONVENSJONEN

Bernkonvensjonens formål er å verne om europeiske ville dyr og planter og deres levesteder, med særlig vekt på truede og sårbare arter. Målet er også å fremme samarbeid mellom medlemslandene. Det er vedtatt fire lister (I-IV) som angir hvordan bestemte arter skal beskyttes (totalfredning, sikre leveområder, regulering av jakt og bruk av jaktredskap). I tillegg er det vedtatt resolusjoner for å beskytte bestemte naturtyper (Resolution No. 4 (1996)) og arter (Resolution No. 6 (1998)). Medlemslandene må rapportere om bevaringsstatus for de listede naturtypene og artene som finnes på eget territorium. I tillegg må landene opprette et nettverk av områder som skal bidra til å beskytte de aktuelle naturtypene og artene. Dette nettverket har fått navnet "Emerald Network" (**Bernkonvensjonen Emerald Network**). Miljødirektoratet har siden 2017 meldt inn norske områder til nettverket.

TILLEGGSPPLYSNINGER

Hele øya Tautra med Svaet, gruntvansområdene rundt inklusive holmen Øksningen, ble vernet i 1984. Hele Tautra med Svaet dekker et areal på ca. 16,5 km² hvorav ca. 1,8 km² er landareal. Området er delt i tre vernekategorier:

- A-området: Et naturreservat som består av to adskilte delområder. Den sørlige delen omfatter den sjønære landstripen på begge sidene av Skaget, strandområdet langs Skagbukta, hele Storholmen, Litjholmen, Måsdammen, Raudammen og Sjødammen med arealet rundt, samt den sjønære landstripen fram til foten av moloen ved Kuøra. På den nordvestre spissen av Tautra ligger det andre delområdet, Kviningen. Sjøområdene utenfor begge delområdene inngår dessuten i A-området.

- B-området: Fuglefredningsområdet dekker mesteparten av Skaget ovenfor sonen langs stranda.

- C-området: Resten av øya har status som dyrefredningsområde. Dyrkajorda på Tautra, all bebyggelse og alle bilveger ligger i dette området. I tillegg inngår det meste av gruntvansområdene i Svaet som ligger mellom Tautra og fastlandet i øst, et sjøareal som er et svært viktig område for fuglelivet i regionen.

Det gjelder særskilte bestemmelser for de tre kategoriene i ifølge verneforskriften. I A-området som denne forvaltningsplanen gjelder for, er all vegetasjon, alt dyreliv og alt fugleliv fredet. Her er det forbud mot "*tiltak som kan endre de naturgitte forholdene*" (jf. § 3 nr. 3).

De tre vernekategoriene for Tautra med Svaet har felles formålsbestemmelse, "å bevare et artsrikt våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området" (jf. § 2).

NATUR

BESKRIVELSE

Øya er 3,5 km lang, tilnærmet flat og nærmest delt i to. H.o.h. 0-26m. Den nordligste delen er kulturlandskap med beite, åker og eng, blandet med buskvegetasjon og treklynger. Her er klosterruinene et viktig element i landskapet. Sør delen har et stort oppdyrka parti, samt to grandominerte skogpartier. Valen heter det smale partiet som binder sammen den nordre og den søndre delen av øya. Her var tidligere en svært artsrik lokalitet for dagsommerfugler. Rydding og tynning av gjengroingskratt pågår for å få tilbake halvåpne enger der sommerfugl kan trives. Sundet mellom Tautra og fastlandet, Svaet, er et gruntvannsområde som er 10-15 m på det dypeste. Ved fjære sjø tørrlegges store fjæreamråder rundt øya, og disse samler store mengder fugl - særlig vadere, under trekket. Området ble opprinnelig vernet 14.12.1984, men verneforskriften ble revidert i 2003 i forbindelse med verneplan for sjøfugl i fylket, og mindre endringer ble vedtatt i 2015 og 2017.

NATURTYPER BESKRIVELSE

Strand, fjære og sjø i dyrefredningsområdet er viktige rasteplasser for trekkende våtmarksfugler som gress, ender og vadere. Delvis åpent landskap er viktige hekkeområder for bakkehekkende fugl. Basiskartlegging etter NIN-metodikken (2.1) for alle verneområdene på Tautra, ble gjort i regi av Miljødirektoratet i 2016. Hele 55 lokaliteter er beskrevet totalt på Tautra. Av de 24 lokalitetene med naturtyper som er truet iht Norsk Rødliste for naturtyper (Artsdatabanken 2018), ligger 11 i eller delvis i dyrefredningsområdet (se Vedlegg naturtyper NiN).

I Svaet dyrefredningsområde (C-området) er det kun fugler, reir og egg som er fredet og ikke arealet. Likevel gjennomføres noe skjøtsel/rydding av vegetasjon i dyrefredningsområdet for å hindre gjengroing og ivareta biologisk mangfold, noe som bidrar til å opprettholde gode hekkeforhold for bakkehekkende fugl.

ARTER BESKRIVELSE

I de mest hektiske trekkperiodene, vår og høst, kan tusenvis av fugler være samlet i området. I trekktidene er også en lang rekke sjeldne fuglearter observert. Et bredt antall fugler overvintrer, mest dykkender, men også lommer, dykkere, skarv, stökkand, havørn og alkefugler. Både ærfugl og sjøorre bruker sjøarealet mellom Tautra og fastlandet som myteområde mens svingfjærene felles midtsommers.

Før moloen ble bygd hekket hele 1600 par ærfugl på Tautra. Etter bruåpning og rovdyrbekjempelse har likevel ikke bestanden av ærfugl tatt seg opp, og har de siste årene ligget på under 100 par med flest reir på Åbåten.

Hekkebestandene, vinterbestandene og myteflokkene, særlig av ærfugl, ble godt kartlagt både før og særlig de første årene etter bruåpningen i 2003 (Thingstad m.fl. 2007). Også de fleste årene siden har det blitt foretatt tellinger og beregninger av hekkebestandene for ærfugl og tellinger av ærfuglunger på sjøen. Ifølge Artsobservasjoner er det fram til år 2022 sett 273 forskjellige fuglearter (takson) på Tautra. Totalt har NTNU pr 2015 en langtidsserie som fanger opp endringene i forekomstene av overvintrende vannfugl i Svaet. Serien strekker seg over en periode på 40 år, utfra 34 år med tellinger (Thingstad m.fl. 2015). Beskrivelse av enkelte fuglearter og deres bruk av Tautra (de forskjellige vernesonene sett samlet) ligger som vedlegg FUGLER.

I tillegg til fugl ble det utført omfattende kartlegginger både for karplanter, moser, sopp og sommerfugler i 2008 i forbindelse med NTNUs utarbeidelse av rapporten: «Forvaltning og overvåkning av biologisk mangfold på Tautra, Nord-Trøndelag» (Øien m.fl. 2009). Denne kartleggingen omfatter både C-området og resten av Tautra.

RØDLISTEARTER BESKRIVELSE

Rødlistens kategorier (de aktuelle) er: CR (kritisk truet), EN (sterkt truet), VU (sårbar) og NT (nær truet). Kategoriene er inndelt etter artenes risiko for å dø ut (Artsdatabanken 2021).

Ifølge norsk rødliste for arter 2021, er hele 78 av fugleartene som er observert totalt gjennom årene på Tautra rødlistet, og 73 av dem er observert etter år 2000. Av de som er observert etter år 2000 står følgende arter i kategorien kritisk truet (CR): dverggås, vipe, svarthalespove, svarthalespove underarten islandica, hettemåke og lomvi. Hele 12 arter står i kategorien sterkt truet (EN), og 29 arter i kategorien sårbar (VU). (Se vedlegg FUGLER).

GEOLOGI BESKRIVELSE

Tautra er ei øy på østsiden av Trondheimsfjorden i Frosta kommune. Gruntvansområdet som ligger mellom fastlandet og øya Tautra kalles Svaet. Tautra har gitt navn til det såkalte «Tautratrinnet» som er en endemorene som strekker seg tvers over fjorden. Den er et resultat av et mindre breframstøt under avsmeltinga etter siste istid da det for 12 500 år siden igjen kom en periode med kaldere klima. Den danner en terskel som i dag inngår i Tauterryggen marine verneområde. Videre går denne endemorenen nordover langs Fosenhalvøya og helt opp til ytre Namdal. Med unntak av en smal stripe med kalkstein tvers over den nordlige delen av øya, er det lite fast fjell på Tautra. Det meste er løsmasser fra tiden etter at isen trakk seg tilbake (Austrheim 1991). Mesteparten av det finkornete materialet er siden vasket vekk og det meste er skjellsand-avsetninger som gir et kalkholdig og tørkesvakt jordsmonn. Strandavsetningene ligger som et forholdsvis tynt dekke over berggrunn eller andre sedimenter. Materialet er ofte rundet og godt sortert. Kornstørrelsen varierer fra sand til blokk, men vanligst er sand og grus som er lett gjennomtrengelig for vann. **NGU** (zoom inn på Tautra).

KLIMAENDRING

Klimaendringer som medfører økte temperaturer i luft og sjø, vil kunne påvirke forholdet mellom artene på land og også biologisk produksjon i fjorden der fugler beiter. Varmekjære plantearter vil få konkurransefortrinn, fremmede arter kan gi økte utfordringer og kulturlandskapet vil få større gjengroingspress. Også sykdomsfremkallende organismer kan få gunstigere forhold ved høyere temperatur og dermed øke skade- og sykdomsrisiko for mange arter. Forventet klimaendring vil også gi økt nedbør og perioder med sterkere vind. Uforutsigbarhet og større variasjon i værforhold skaper stress i fugle-, dyre- og plantesamfunn, og små bestander er mest sårbare. I tillegg vil havnivået stige og landarealet på Tautra vil kunne bli utsatt for økt erosjon.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING

Året 1976 ble steinmoloen mellom fastlandet og Tautra påbegynt. En kompakt molo sto ferdig i 1978. Resultatet av veimoloen ble at den tidligere så kraftige tidevannsstrømmen gjennom Svaet stanset opp. Dette førte til utdøing av blåskjell og muslinger som sjøfuglene beitet på. Dessuten medførte moloen at firbeinte rovdyr som rødrev, mår, mink og grevling vandret ut til Tautra, noe som førte til en kraftig desimering av bestandene av bakkehekkende fugl på øya. Før veiforbindelsen var etablert, var rovdyr «fremmede arter» på Tautra.

Moloen førte også til at antall besøkende personer økte kraftig, og dermed til økt forstyrrelse av fuglelivet (Thingstad, P.G. & Frengen, O. 2009). I 2003 ble det bygd et bruspenn på vel 300 m som erstattet den kompakte moloen på denne strekningen. Hensikten var å reetablere strømmen over Tautrasvaet slik at det igjen skulle være grunnlag for organismer som er viktige matkilder for fuglearter på Tautra, spesielt ærfugl. Ei bru skulle dessuten hindre rovdyr i å vandre ut på Tautra, og en kontinuerlig vannstrøm skulle holde passasjen under brua fri for is slik at det ikke skulle dannes isbruer som rovdyr kunne benytte (Thingstad m.fl. 2007). Rovdyr på øya ble tatt ut og en rovdyrsperre ble satt opp ved brufoten på fastlandssiden. Blåskjell og muslinger reetablerte seg etter gjenåpningen av tidevannsstrømmen, men den tidligere store ærfuglbestanden har ikke kommet tilbake til hekkeområdene på Tautra (Thingstad. P.G. m.fl. 2015).

Innen artsgruppen karplanter har vi særlig fokus på fremmede arter med svært høy eller høy risiko for uønsket spredning i naturen (Fremmedartslista 2018). På Tautra er sitkagran den mest iøynefallende fremmede arten som er utplantet både nord og sør på øya. Det er i senere år fjernet endel sitkagran, men frøplanter av denne arten dukker stadig opp over hele Tautra, også i naturreservatet. I C-området er det dessuten registrert flere andre fremmede arter, hagerømlinger som slireknearter, hagelupin og rynkerose.

BRUK OG HISTORIKK

EIERSTRUKTUR

I C-området på Tautra bor det per 2022 ca. 30 fastboende. Av hytter/fritidshus er det ca. 10. Det er i hovedsak 5 eiendommer med aktivt drevet landbruksareal på Tautra. Nord på Tautra finnes bant annet en kafé, og sør på Tautra er et kloster etablert.

VERNEPROSESS

I 1973 hadde fugleinteresserte lenge hatt kunnskap om det artsrike fuglelivet på Tautra. Miljødepartementet foreslo dette året Tautra som et viktig våtmarksområde for fugl. Forslaget gikk til Nordisk råd. Elleve år senere ble Tautra med Svaet vernet sammen med en rekke våtmarksområder i Nord-Trøndelag vernet med hjemmel i naturvernloven av 19. juni 1970. Moloen over fra fastlandet var da allerede på plass og det ble påpekt at øya hadde blitt et svært populært utfartsområde. Dette hadde ført til stor slitasje på vegetasjonen enkelte steder og blitt til forstyrrelse av fuglelivet ifølge "forarbeider våtmarksområder 1983". For de antatt viktigste og mest forstyrrelsesømfintlige arealene for bakkehekkende fugl, A- og B-områdene, ble det derfor vedtatt forbud mot ferdsel (med noen unntak, se under retningslinjer) fra og med 25. april til og med 15. juli.

Verneplanen for 33 sjøfuglområder i Nord-Trøndelag ble vedtatt i 2003. Ett av områdene var Øksningen som fikk status som naturreservat og som da ble skilt ut fra Svaet dyrefredningsområde. Samtidig fikk Tautra med Svaet naturreservat og fuglefredningsområde vedtatt ny verneforskrift 19.12.2003. Den gamle ordlyden i verneforskriften ble i hovedsak beholdt.

Da naturmangfoldloven av 19. juni 2009 ble vedtatt med ikrafttredelse 1. juli 2009, ble naturvernloven opphevet. Selv om naturvernloven ble opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av naturvernloven inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. naturmangfoldloven § 77.

RESTRIKSJONSOMRÅDER

I C-området (dyrefredningsområdet) er det ingen areal med restriksjoner (for ferdsel, motorferdsel eller lignende).

BRUKSHISTORIE

Frosta hører med til kjerneområdene for den gamle jernalderbosettinga i Trøndelag og det har vært drevet jord- og husdyrbruk her i årtusener. Fram til midt på attenhundretallet var det her som andre steder allsidig sjølbergingsjordbruk, gjerne kombinert med fiske på fjorden. Det er uvisst når Tautra ble tatt i bruk med hensyn på husdyrhold og senere åkerbruk. Men i og med de gunstige naturgitte betingelsene, skjedde det sannsynligvis i de tidligste faser av denne utviklingen i Trøndelag. Høsting av naturressurser som egg- og dunsanking har pågått i lang tid.

Gjennom høringsprosessen kom det innspill om brukshistorien, at det tynne jordsmonnet lett blir ødelagt ved moderne dyp pløying som legger sand og grus over matjorda. Den tradisjonelle frakten av åkerstein ned til fjæra, videreføres ikke, og nye biotoper skapes. Dette, og gammel kunnskap om oppkommer av ferskvann og sesongforandringer i grunnvannivået, er i ferd med å gå tapt.

LANDBRUK

Jordsmonnet på Tautra er grunnlendt og beite har gjennom alle tider vært en viktig årsak til at landskapet har vært holdt åpent med utvikling av artsrik grasmarksvegetasjon som resultat. Historiske kilder oppgir at sau har vært et viktig beitedyr, men antall, rase og lengde på beitesesong har variert (Austrheim 1991). Gården Tautra Søndre fikk tinglyst fredning av ærfugl, egg og dunvær i 1880 (grunneier pers. med.). Etter at beitetrykket ble redusert på midten av 1950-tallet, ble gjengroing resultatet i utmarka. Det drives intensivt landbruk både nord og sør på Tautra i dag. Det dyrkes tidligpotet, kål og andre grønnsaker og bær. Det beiter et høyt antall sau på Tautra, mest i nord. I forbindelse med kjøttproduksjon av storfe i sør, tildels med dyr som går ute hele året, produseres det fôrvekster av flere slag.

FRILUFTSLIV

Det meste av ferdsel fra besøkende foregår i C-området. Hvor mange som besøker Tautra og hvilke besøksmål de har, fremgår av vedlegget Besøksstrategi for Tautra med Svaet. Også ferdsel på sjøen omtales i besøksstrategien.

JAKT OG FISKE

Det er ikke kjent at det foregår/har foregått tradisjonell jakt på Tautra. Fritidsfiske foregår på sjøen og fra moloen som stangfiske. Tradisjonelt har det vært en del fiske med faststående redskap på grunnene vest for Skaget.

Eggsanking har pågått i flere hundre år på Tautra. Etter vernevedtaket i 1984, ble det kun tillatt å sanke måsegg til eget bruk fram til 31. mai. Ifølge verneforskriften skal eggsankingen være i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter. Miljødirektoratet fastsetter jakt-, fangst- og sanketidene i Norge med hjemmel i viltloven og naturmangfoldloven. Dette regelverket gjelder også innenfor vernegrensene, og kommer i tillegg til verneforskriften. Det betyr at det er det strengeste av disse regelverkene som blir avgjørende for hva som er tillatt. I følge *Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseasonene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028* (heretter kalt jakttidsforskriften), er det kun tillatt å sanke egg av svartbak og gråmåke med 10. mai som siste sankedag. Jakttidsforskriften vurderes og foreslås endret regelmessig. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til en hver tid gjelder etter jakttidsforskriften. Temaet omtales også under "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer".

REISELIV

Her vises det til vedlegget "Besøksstrategi for Tautra og Svaet".

FORSKNING OG UNDERVISNING

Det har foregått mye forskning i form av fugleregistreringer over flere tiår på Tautra. Det er også gjort registreringer av karplanter, moser, sopp og sommerfugler (Øien m.fl. 2009).

SNO teller antall rugende ærfugl på utvalgte lokaliteter. Tidligere har NTNU i samarbeid med SNO overvåket ærfuglunger på sjø. De siste årene har SNO gjort dette på selvstendig grunnlag etter bestilling fra Statsforvalteren. SNO foretar dessuten årlige tellinger av hekkende hettemåke og fiskemåke på Tautra. Dette gjøres i mai i forbindelse med det flerårige prosjektet sjøfugltellinger i Trondheimsfjorden som gjennomføres av NOF i samarbeid med SNO. Resultatene legges inn i Artsobservasjoner. I tillegg foretar NINA flytelling av ærfuglhanner utenfor hekkeområdene langs kysten om våren, inkludert utenfor Tautra. I en årrekke har NTNU gjort tellinger av vinterbestander av sjøfugl i Svaet.

Nord universitet (tidligere Høgskolen i Nord-Trøndelag) har i mange år lagt ekskursjoner for studenter til Tautra for å oppleve fuglelivet men også for å studere livet i fjæra. Også NTNU legger forskjellige fagekskursjoner for studenter til Tautra.

Det er laget en retningslinje for forskning/vitenskapelige undersøkelser i kapitlet "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer".

KULTURMINNER

På Tautra finnes flere kulturminner og ikke minst regnes de automatisk fredete kirke- og klosterruinene nord på øya som verdifulle. Nord på Tautra er dessuten et par funnsted for medaljonger registrert og en kokegrop. På Åbåten er det registrert en gammel festeanordning for båtfortøyning og også kaipåler etter den tyske okkupasjonsmakta. Disse kan søkes opp i kart på nettstedet **kulturminnesøk** der også Tautra kai fra 1934 er lagt inn.

BYGG OG INSTALLASJONER

Det aller meste av bygninger veier og installasjoner på Tautra ligger i C-området. Av bygg og installasjoner i dyrefredningsområdet, kan nevnes bolighus, driftsbygninger, hytter, naust, Mariaklosteret, Klostergården med café med mer, lokalet Tautratun, kapellet med kirkegården, klosterruinene, kaianlegget i Sørhamna, landgangsbrygga ved Cuba, moloen til fastlandet og paviljongen/gapahuken på fastlandssiden.

INFRASTRUKTUR

Både fylkesvegen, moloen som forbinder Tautra med fastlandet, kommunale og private veier på Tautra, ligger i dyrefredningsområdet.

MOTORFERDSEL

Det er etter verneforskriften ingen egne restriksjoner for motorferdsel i dyrefredningsområdet, heller ikke på sjøen, utover forbudet mot unødig forstyrrelse. Annet motorferdselsregelverk som gjelder utenom verneområder gjelder også i dyrefredningsområdet.

TILLEGGSPPLYSNINGER

Både ornitologer og Statsforvalteren har spilt inn behovet for utarbeidelse av en kommunal forskrift med fartsbegrensning gjennom Svaet. En stor mengde fugl bruker det grunne fjordområdet til beiting hele året igjennom. Om sommeren blir fugleungene med ut i Svaet og ungene blir et lett bytte for predatorer dersom forstyrrelse skiller dem fra voksenfuglene. Voksne fugler er ekstra sårbare under mytingen som også foregår om sommeren når båttrafikken er på det travleste. Det er avgjørende for ivaretagelse av verneverdiene, fuglene som bruker Svaet, at det ikke kjøres for fort på sjøen. En kommunal forskrift vil kunne regulere båtenes tillatte hastighet i Svaet.

FORVALTNING

INNLEDNING

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Svaet dyrefredningsområde. Verneforskriften gjelder side om side med annet lovverk. Dersom et tiltak ikke er regulert i verneforskriften, gjelder annen lovgivning alene. Annet relevant lovverk er for eksempel plan- og bygningsloven, friluftsløven og forurensningsloven som kommunen er myndighet for. Fylkeskommunen er myndighet etter kulturminneloven.

Dispensasjonssøknader og saksbehandling

I tilfeller der det søkes om dispensasjon for tiltak som ikke er nevnt i verneforskriften § 7 (*Eventuelle unntak etter søknad*) må søknaden behandles etter naturmangfoldloven (nml) § 48 (erstatte verneforskriften § 8, det vil si *Generelle dispensasjonsregler*). For nærmere omtale, se kapitlet "Sentrale føringer", under.

Søknader om dispensasjon fra vernebestemmelsene, sendes til Statsforvalteren i Trøndelag. Søker må sørge for å innhente tillatelser fra andre myndigheter og grunneier der det er nødvendig. Naturmangfoldloven § 48 fjerde ledd inneholder særskilte krav til søknader og begrunnelse av dispensasjoner gitt etter § 48. Søknad om dispensasjon skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten vil derfor måtte veilede søker om dette kravet, og det kan være aktuelt å kreve tilleggsdokumentasjon dersom søknaden ikke inneholder tilstrekkelig dokumentasjon. Dispensasjon etter § 48 første ledd skal inneholde begrunnelse for vedtaket som viser hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Dette innebærer at det stilles strengere krav til begrunnelse av dispensasjoner gitt etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 enn forvaltningslovens generelle krav til begrunnelse av vedtak. Der et tiltak krever tillatelse både etter naturmangfoldloven § 48 og etter annet regelverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. I slike tilfeller skal vedtak som hovedregel først fattes etter verneforskriften.

Før det fattes vedtak, skal tiltaket det søkes om dispensasjon til, vurderes etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. (De er nærmere omtalt i kapitlet "Naturmangfoldloven" under.) Vurdering og vektlegging skal fremgå av vedtaksbrevet. Forvaltningsmyndigheten må alltid vurdere om det skal settes vilkår, og hvilke, for å ivareta verneformålet i hver enkelt sak. Det kan være rom for at brukere av området kan få flerårige tillatelser.

Kopi av vedtaket sendes til grunneier dersom søker er en annen enn grunneier, til kommunen, fylkeskommunen og til Statens naturoppsyn. I spesielle tilfeller kan det være aktuelt å legge til andre kopimottakere i tillegg, for eksempel politi.

Forskrift om miljøvedtaksregisteret krever at enkeltvedtak på utvalgte miljøområder, for eksempel dispensasjon fra verneforskriften, skal være tilgjengelig for allmenheten. Forvaltningsmyndigheten som har truffet vedtaket er den som registrerer vedtaket i registeret. Vedtaket skal registreres senest tre virkedager etter at parten er underrettet om vedtaket, se forvaltningsloven § 27.

Dispensasjonsvedtak truffet av Statsforvalteren kan påklages av en "part eller annen med rettslig klageinteresse" innen 3 uker fra vedkommende part mottar underretning om vedtaket. For de som har rettslig klageinteresse, og som ikke har fått skriftlig underretning, løper fristen først fra det tidspunkt de har fått eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket, se forvaltningsloven § 29. Miljødirektoratet er klageinstans. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (her Statsforvalteren).

Forvaltning av viktige verneverdier og forvaltningsutfordringer

Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å ivareta verneverdiene i dyrefredningsområdet og sette igang tiltak dersom verneverdiene trues. De tre vernekategoriene har felles formålsbestemmelse: «*Formålet med fredningen er å bevare et viktig artsrikt våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området*» (verneforskriften § 2). Nml. § 47 om skjøtsel av verneområder omtales nedenfor under "Sentrale føringer".

Utfordringene når det gjelder å nå verneformålet, er å redusere trusler mot verneverdiene. Trusler kan skyldes endringer utenfor selve verneområdet som for eksempel oljesøl i sjøen, endring av næringstilgangen for sjøfugl eller endring av forhold for trekkfugl i overvintringsområdene eller under trekk. Dette er trusler som forvaltningsmyndigheten ikke har innflytelse på gjennom forvaltningen av Tautra. Trusler kan også skyldes forhold og hendelser innenfor verneområdet. Skjøtsel og tiltak som forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre for å redusere trusler mot verneverdiene, kan listes opp som følger:

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for hekkende fugl.
2. Hindre rovdyr i å ta seg ut på Tautra.
3. Holde hekkeområder mest mulig fri for forstyrrelser fra folk, hunder og katter.
4. Fremme hensynsfull ferdsel på sjøen.
5. Holde strendene fri for marint søppel.

Punktene er utdypet i kapitlet "Forvaltningsutfordringer". Gjennomføringen av tiltak er avhengig av årlige, statlige budsjetter. Tiltaksmidler tildeles hvert år etter søknad fra Statsforvalteren til Miljødirektoratet.

TILTAKSPLAN

ID_TILTAK	PR I	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsmål	Dato innlagt	Dato ferdig	Internt opphav
ID_TILV V00003 624_00 000000 1	1	Fjerne frøspredd sitkagran og andre fremmede skadelige arter som lupin og rynkerose.	Uttak av fremmede arter	Ikke valgt	17.10.2022	01.11.2025	ja
ID_TILV V00003 624_00 000000 2	2	Hindre gjengroing av biologisk rikt areal på Valen - gjennomføre årlig slått.	Skjøtsel av (tre)vegetasjon	Ikke valgt	17.10.2022		ja

ID_TILV AK	PR I	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsm ål	Dato innlag t	Dato ferdig	Inter nt opph av
ID_TILV V00003 624_00 000000 3	3	Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for hekkende fugl - Rydde gjengroingskratt på Åbåten og andre steder ved behov.	Skjøtsel av (tre)vegetasj on	Ikke valgt	17.10. 2022		ja
ID_TILV V00003 624_00 000000 4	4	Rydde marint plastsøppel langs strendene.	Annet	Ikke valgt	17.10. 2022		ja
ID_TILV V00003 624_00 000000 5	5	Utarbeide informasjonspla kater i tråd med designmanualen «Norges nasjonalparker» om ferdsel og sårbare verneverdier.	Annet	Ikke valgt	17.10. 2022	01.11. 2024	ja
ID_TILV V00003 624_00 000000 6	6	Overvåke forstyrrelse og predasjon av nyklekte ærfuglunger langs Åbåten til Sørhamna	Annet	Ikke valgt	09.01. 2024	01.08. 2025	ja

SKJØTSELSPLAN

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

BESØKSFORVALTNING

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

FORVALTNINGSUTFORDRINGER

I regi av Statsforvalteren vil det i årene framover gjennomføres skjøtsel også i dyrefredningsområdet. Dette vil gjøres i samråd med grunneiere som i de fleste tilfeller har kompetanse og får tilbud om å utføre oppgavene. Ved gjennomføring av skjøtselstiltak, bør Statsforvalteren sørge for å ivareta både andre naturverdier, fremkommelighet og det estetiske inntrykket for folk.

Utfordringer når det gjelder å bevare Svæet som et viktig og artsrikt våtmarksområde for fugl, er utdypet punktvis under. Dette er punkter som forvaltningsmyndigheten har mulighet til å gjøre noe med gjennom forvaltningen av Svæet dyrefredningsområde, både gjennom tiltak men ikke minst gjennom informasjon og kunnskapsformidling.

1. Opprettholde åpent landskap med intakte forhold for hekkende fugl

Fiskemåke, hettemåke og ærfugl krever alle fri sikt fra reirplassene slik at de kan komme seg unna om en predator nærmer seg. Ærfugl krever i tillegg skjul for angrep ovenfra, og på Tautra hekker den derfor helst under einerbusker. Einer beites i liten grad og manuell skjøtsel kan sørge for fornyelse og passe forekomst slik at de høver til reirskjul. Buskene kan ikke vokse for tett da muligheten for flukt over åpen mark må være tilstede. Det gjøres noe manuell rydding av gjengroingsarter i utmarka på eiendommen Cuba, på Åbåten, men også geiter og sauer bidrar effektivt til å holde vegetasjonen nede. Dessuten blir et tidligere gjengrodd engareal på Valen slått årlig.

De siste 10-årene har antall hekkende ærfugl og delvis hettemåke gått kraftig ned i forhold til tidligere. Målet er likevel å holde leveområdene med høvelig hekkeforhold intakte, slik at de kan benyttes dersom bestandene skulle ta seg opp igjen.

2. Hindre rovdyr i å ta seg ut på Tautra

På Tautra har fugl tradisjonelt kunnet hekke i store kolonier uten predasjon fra rovdyr (pattedyr). Da moloen var etablert fikk dette stor negativ effekt på hekkesuksessen til bakkehekkende fugler. Dette skyldtes at rev, mink og grevling vandret over til Tautra. Stort sett fungerer rovdysperra på moloen, slik at det kan gå lange perioder uten observasjon av innvandrede rovdyr på øya. Det har imidlertid skjedd at portmekanismen av ulike grunner har sviktet. Det er svært viktig at det meldes raskt fra ved feil på rovdysperra på moloen.

SNO har høyt fokus på rovdyr og om vinteren blir nysnø sjekket for spor. Mink, et innført rovdyr som vi ikke ønsker å ha i norsk natur, har stort potensiale til å predatere på bakkehekkende fugl. SNO har derfor utplassert flere minkfeller både på Tautra og på mulige tilførselspunkter på fastlandssiden. Fellene overvåkes nå elektronisk men SNO har fortsatt ansvaret for å røkte dem.

Predasjon inngår som en naturlig mekanisme i et økosystem, også på Tautra. Selv om det er enkelte arter som betegnes som karakterarter (ærfugl, hettemåke og fiskemåke), hører også kråker og rovfugler hjemme i området.

3. Holde hekkeområder mest mulig fri for forstyrrelser fra katter, hunder og unødig forstyrrende ferdsel

Katter og løse hunder kan være en vesentlig forstyrrelsesfaktor og trussel for verneverdiene. Særlig i hekkeperioden har fugl behov for ro. Katter har blitt observert å ha en negativ effekt på ærfugl både gjennom observasjoner i felt og gjennom kameraovervåking på reir. De skremmer hunner av reiret eller predaterer på rugende hunner. Samme effekt vil katter ha på den øvrige faunaen på Tautra, da særlig på andre bakkehekkende fugler. Ved melding om eierløse katter på Tautra, vil Statsforvalteren vurdere å få katten tatt ut av naturreservatet. Slipp av hund bør ikke forekomme og ferdsel som unødig forstyrrer hekkende fugl, bør unngås. Når rugende fugler skremmes av reirene, rekker de gjerne ikke å dekke til eggene. Synlige egg blir lett tatt av kråker. Selv om rugende fugler blir liggende på reiret, vil forstyrrelser kunne føre til stress og dårligere hekkesuksess (**NINA 2018**). Ferdsel på Åbåten er ikke forbudt for besøkende, men på porten ut til Åbåten er det satt opp en plakat som henstiller til ikke å ferdes der i hekketida (se vedlegg Besøksstrategi for Tautra med Svaet).

4. Hensynsfull ferdsel på sjøen

Det er en stor belastning for fugl som beiter eller hviler ute i Svaet, å bli forstyrret av raske båter eller av vannscootere. Det kan i verste fall føre til at fugleunger kommer bort fra voksenfugl og blir predatert, eller at fugl påføres stress og næringsmangel ved stadige forstyrrelser. Under myteperioden fra juli og utover er fugl ekstra sårbare siden de da ikke kan fly. Det er for dyrefredningsområdet ingen bestemmelser i verneforskriften om fartsbegrensning for trafikk på sjøen. Men kommunen fikk vedtatt en kommunal forskrift, fastsatt ved Trondheim Havn IKS representantskap 12. desember 2023, om fartsgrense på maksimum 5 knop gjennom Svaet for fritidsfartøy.

5. Holde strendene fri for marint søppel

Søppel som etterlates eller skylles på land i fjæresonen, utgjør en fare for fugl og dyr som kan forveksle plast med næring eller ta skade på annen måte. Det foregår årlig noe opprydding i strandsonen i regi av grunneiere, kommune og SNO.

NATURMANGFOLDLOVEN

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven kapittel II kommer til anvendelse ved utøvelse av offentlig myndighet, og må vurderes når det treffes vedtak etter verneforskrifter. De miljørettslige prinsippene er kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Prinsippene er ikke selvstendige vedtakshjemler, men skal legges til grunn som retningslinjer når det treffes beslutninger som berører naturmangfold etter andre bestemmelser. Dette innebærer at prinsippene skal være en del av vurderingen både ved vedtak med hjemmel i spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskrifter og ved vedtak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven § 7 angir at det skal fremgå av vedtaket hvordan prinsippene er vurdert.

Naturmangfoldloven ligger også til grunn for utformingen av forvaltningsplanen. De sentrale prinsippene i dette arbeidet har vært naturmangfoldloven §§ 8-10. Kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 står sentralt i utformingen av forvaltningsplanen. Under denne paragrafen står det at beslutninger som påvirker naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i i Svaet dyrefredningsområde er beskrevet og denne kunnskapen er bakgrunnen for utformingen av forvaltningsutfordringer og "Forvaltningsmyndighetens retningslinjer" (under). Basert på de naturfaglige registreringene som har blitt gjort i området, har Statsforvalteren vurdert at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet er godt. Føre-var-prinsippet i § 9 har derfor blitt tillagt lite vekt under utformingen av forvaltningsplanen.

Ved å føre tilsyn med bruken av området, den oppgaven SNO har, parallelt med overvåkning av tilstanden til naturverdiene, vil vi kunne gi en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet, etter prinsippet i naturmangfoldloven § 10. Dette vil også kunne bli en viktig del av det fremtidige kunnskapsgrunnlaget om økosystemets robusthet, og bør vurderes ved revidering av forvaltningsplanen.

VERNEFORSKRIFT URL

<https://lovdata.no/forskrift/2003-12-19-1717>

SENTRALE FØRINGER

Naturmangfoldloven § 48

"Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 gjelder istedenfor den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77)." Naturmangfoldloven § 48 gir forvaltningsmyndigheten hjemmel til å gi dispensasjon fra verneforskriften i tre alternative tilfeller; dersom det ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, dersom sikkerhetsmessige hensyn gjør det nødvendig, eller dersom hensynet til vesentlige samfunnsmessige hensyn gjør det nødvendig.

Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutsees, eller spesielle /særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Første alternativ dekker tilfeller hvor verneformål og verneverdier tåler enkeltstående avvik fra vernebestemmelsene, og er i utgangspunktet ment for bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 er en kan-regel, det vil si at selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, så er det ingen som har krav på dispensasjon. Det er nødvendig med en bredere vurdering av om det bør gis dispensasjon. Mer informasjon: Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter kapittel 7 (**Rundskriv**)

Naturmangfoldloven § 47

Naturmangfoldloven § 47 gir generelle regler om forvaltningsmyndighetens adgang til å foreta skjøtsel i verneområder. Bestemmelsen gir forvaltningsmyndigheten adgang til å utøve en viss fysisk rådighet uten grunneiers samtykke. Bestemmelsen gir også adgang til i skjøtelsøyemed å treffe tiltak som vernebestemmelsene ellers forbyr eller regulerer. Verneforskriftens unntak for skjøtselstiltak gjelder bare for skjøtsel som forvaltningsmyndigheten står for og som gjelder verneområdet. Bestemmelsen i § 47 gir ikke adgang til å pålegge grunneieren en viss bruk av området. Med hjemmel i § 47 kan det foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep.

Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden på vernetidspunktet kan ikke skje med hjemmel i § 47. Adgangen til skjøtselstiltak gir også rett til nødvendig motorferdsel innenfor hele verneområdet uten grunneiers samtykke. Dersom det er nødvendig å passere eiendom utenfor verneområdet for å komme fram, gir naturmangfoldloven § 72 adgang til det. Berører

skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføringen av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren. Tiltak som ikke kan foretas med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 krever avtale med grunneier.

FORVALTNINGSMYNDIGHETENS RETNINGSLINJER

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
1	Fugl, reir og egg	§ 5 punkt 1 og 2, § 6 punkt 9	Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade. Unødvige forstyrrelser av fuglelivet i dyrefredningsområdet er forbudt, men vanlig ferdsel, også motorferdsel, er tillatt. Se mer om "vanlig ferdsel" under. Det er direkte unntak for skade og forstyrrelser som følger av jord- og skogbruksdrift, herunder oppdyrking. Se mer under temaet Landbruk. I tillegg er det noen unntak i § 5 punkt 2 og § 6 punkt 9. Temaene skadefelling, eggsanking og jakt er utdypet under. Andre unntak krever dispensasjon.
2	Ferdsel på sjø og land	§ 5 punkt 1	Begrepet "vanlig ferdsel" vil på sjøen omfatte ferdsel fra "A til Å" eller ferdsel i forbindelse med fiske. På land regner vi "vanlig ferdsel" til å omfatte lovlig ferdsel i henhold til friluftsløven. Unødvige forstyrrelser av fuglelivet er forbudt, men ikke om det skjer som følge av vanlig ferdsel, noe som betyr at det etter denne bestemmelsen ikke er forbudt å ferdes i C-området, ikke engang i utmark og strandsone når fugl hekker. Verken på land eller sjø reguleres ferdselen nærmere av vernebestemmelsene for dyrefredningsområdet. Selv om "vanlig ferdsel" etter vernebestemmelsene ikke er forbudt i C-området, bør folk i størst mulig grad ta hensyn til fuglelivet særlig i hekketida på land, og ved ferdsel på sjøen.

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
3	Hund og båndtvang	§ 5 punkt 1	I dyrefredningsområdet er det ikke konkret forbud mot slipp av hund, men en løs hund kan lett føre til unødige forstyrrelser av fuglelivet. Dessuten kan en løs hund fort komme inn i A- eller B-områdene der slipp av hund er forbudt. Av hensyn til fuglelivet på Tautra bør hunder holdes i bånd hele året.
4	Arrangementer	§ 5 punkt 1	Festivaler, konserter og større arrangementer kan føre til unødig forstyrrelse av fugl, og kan derfor være forbudt. Slike arrangementer bør legges til tidspunkter utenom hekketiden som er fuglenes mest sårbare periode. Dersom det er tvil om et konkret arrangement vil være en "unødig forstyrrelse", kan forvaltningsmyndigheten kontaktes for avklaring.
5	Bygg og anlegg	§ 5 punkt 1	I verneforskriften er det ikke forbud mot oppføring av bygninger eller lignende i C-området. Siden fuglelivet med reir og egg er fredet også her, bør tiltakshaver/kommunen kontakte Statsforvalteren som vurderer om tiltaket krever dispensasjon.

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
6	Fugl, reir og egg	§ 5 punkt 1	<p>Egg er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Ordlyden videre er at det er unntak for sanking av måsegg til eget bruk fram til 31. mai. Men det slås fast at eggsanking skal skje i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter. Miljødirektoratet fastsetter jakt-, fangst- og sanketidene i Norge med hjemmel i viltloven og naturmangfoldloven. Dette regelverket gjelder også innenfor vernegrensene, og kommer i tillegg til verneforskriften. Det betyr at det er det strengeste av disse regelverkene som blir avgjørende for hva som er tillatt. I følge Forskrift om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jaktseasonene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028 (kalt jakttidsforskriften), er det kun tillatt å sanke egg av svartbak og gråmåke med 10. mai som siste sankedag. Ifølge denne forskriften er det kun tillatt å sanke ett egg i hvert reir gjennom hele sesongen. Jakttidsforskriften vurderes og foreslås endret regelmessig. Den som skal sanke egg, har selv ansvar for å sjekke hvilke regler som til en hver tid gjelder etter jakttidsforskriften. Til eget bruk (ordlyd i verneforskriften) betyr at egg av gråmåke og svartbak ikke kan selges og ikke inngå i mat som selges.</p>

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
7	Landbruk	§ 5 punktene 1 og 2	<p>Fugler, herunder deres reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser, ut over det som følger av jord- og skogbruksdrift, herunder oppdyrking. På Tautra ligger alt intensivt drevet landbruksareal i dyrefredningsområdet, og alle landbruksaktiviteter, også oppdyrking, er her direkte tillatt. I § 6 er det listet opp mange aktiviteter knyttet til landbruk som det er direkte unntak for. Siden landbruk er direkte tillatt i dyrefredningsområdet, har unntakene i § 6 først og fremst betydning for naturreservatet (de 2 A-områdene). Grunneierne kan innenfor lovlig jakttid etter viltloven skyte skadefugl og ender til eget bruk på innmarka innenfor det verna området, dvs. innen dyrefredningsområdet. Skadefelling er omtalt som eget tema, under.</p>

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
8	Skadefelling	§ 5 punkt 2 og § 7 punkt 1	<p>I dyrefredningsområdet ifølge § 5 punkt 2 gjelder at grunneierne kan, innenfor lovlig jakttid etter viltloven, skyte skadefugl og ender til eget bruk på innmarka innenfor det verna området. Utenom lovlig jakttid etter viltloven (jakttidsforskriften), kan forvaltningsmyndigheten gi dispensasjon etter søknad, ifølge § 7 punkt 1, til: Felling av vilt som forårsaker vesentlig skade, i samsvar med viltlovens bestemmelser og forskrifter. I tillegg til dispensasjon fra verneforskriften må søker innhente nødvendige tillatelser etter viltregelverket. Det at det er gitt tillatelse etter viltregelverket, betyr ikke nødvendigvis at vilkårene om vesentlig skade i verneforskriften § 7 er oppfylt. Det må vurderes konkret. Det presiseres at en søker ikke har krav på dispensasjon selv om vilkårene er oppfylt. Denne dispensasjonshjemmelen omfatter alle typer uttak f.eks. skyting, sanking, uttak eller punktering av egg, når dette er begrunnet i å hindre vesentlig skade. Hjemmelen kan også brukes for å gi dispensasjon til felling der det ikke er nødvendig å innhente tillatelse etter viltregelverket (man er innenfor ordinær jakt-/sanketid). Men begrunnelsen for dispensasjonen må være å hindre vesentlig skade. Denne hjemmelen kan ikke brukes til å tillate ordinær jakt.</p>
9	Camping, teltslaging og kamouflasjeinnretninger for fotografering	§ 5 punkt 1	<p>Slik aktivitet kan føre til unødig forstyrrelse av fuglelivet, og kan derfor være forbudt. Derfor bør denne aktiviteten ikke foregå i utmarka eller strandsonen i hekketiden. Dersom det er tvil om en konkret aktivitet/tiltak vil være en "unødig forstyrrelse", kan forvaltningsmyndigheten kontaktes for avklaring.</p>

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
10	Forskning og undervisning	§ 8	Den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 8 er erstattet av naturmangfoldloven § 48. Det er derfor ingen egen generell dispensasjonsbestemmelse for vitenskapelige undersøkelser. Også for gjennomføring av forskning og undervisning gjelder forbudsbestemmelsene i § 3. Aktivitet ut over unntaksbestemmelsene i § 6, må omsøkes.

TILGRESENDE VERNEOMRÅDER

C-området (Svaet dyrefredningsområde) grenser til Tauterryggen marine verneområde (vernet 2013) i retningene nord og nordvest. C-området ligger inntil A-områdene og B-området (fuglefredningsområdet på Skaget). Nær det sørlige hjørnet av C-området ute i Svaet, ligger Øksningen naturreservat som også inngår i Tautra med Svaet Ramsarområde.

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Artsdata banken	2018	Fremmedartslista	Artsdata banken	https://artsdatabanken.no/Fab2018/N/537
Artsdata banken	2021	Norsk rødliste for arter	Artsdata banken	https://artsdatabanken.no/Rodliste

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Thingstad, P.G., Bakken, T. & Stokland, Ø.	2015	Ramsarområdet Tautra med Svaet: Respons hos vannfugl og bunndyrfauna på bruåpningen i veimoloen ut til Tautra	NTNU Vitenskapsmuseet - naturhistorisk notat 2015-7: 1:52.	https://www.ntnu.no/documents/10476/1262614509/2015-7-1:52.pdf/fbc0a70a-541b-4cde-9d33-48f10ad68b43
Thingstad, P.G. & Frengen, O.	2009	Restaureringsprosjektet Tautra og Tautrasvaet. Status vannfugler 2008.	NTNU Vitenskapsmuseet Zoologisk Notat 2009, 1: 1-43.	https://www.ntnu.no/c/document_library/get_file?uuid=4d1eaabc-a5d9-48e1-baca-80076aa80a47&groupId=10476
Thingstad, P.G., Lothe, A.E. & Sylling, G. (red.)	2007	Restaureringsprosjektet Tautra og Tautrasvaet. Status tre år etter tiltaket.	Statens vegvesen Rapp. Strategi 2486. 1-94 + vedlegg.	

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Øien, D-I, Austrheim, G, Thingstad, P.G, Hassel K, Solem, T & Aagaard, K.	2009	Forvaltning og overvåking av biologisk mangfold på Tautra, Nord Trøndelag.	NTNU Botanisk serie, 2009-1.	https://www.ntnu.no/c/document_library/get_file?uuid=23feaa93-50fb-4ce7-9d42-1a37d537027c&groupId=10476
Artdatabanken	2018	Norsk Rødliste for naturtyper	Artsdatabanken	https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper

VEDLEGG

FILVEDLEGG

Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav
26.01.2021	Skjøtselsplan Tautra med Svæet 2009	Ja	
27.01.2021	Vedlegg naturtyper NiN	Ja	
12.08.2024	Besøksstrategi for Tautra og Svæet		Ja

Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav
15.10.20 22	Fugler rødlistede - Tautra og Svæet	ja	ja

KARTVEDLEGG

Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav
26.01.20 21	Vernekart Tautra med Svæet		Ja